

שני חבריכנסת מתנכלים
סרט שהופק עליפי סיפורו
של חבריכנסת לשעבר

אילו היו יוצרי הסרט חירבת חזונה חיים בארצות-הברית של אמריקה, היו כוללים להתברך ברעש שמעורר סירטס עוד לפני הקרנתו על מסך הטלוויזיה. שכן שם אין צנזורה על סרטים, כפי שאין צנזורה על העיתונות, וכל רעש המת-עורר סביב לסרט רק מגביר את פירומו ומעורר עוד ועוד צופים פוטנציאליים לחות בו.

אלא שהבמאי רם לוי וחבר עוזרו, ש-עמלו על הפקת הסרט במשך חודשים, יודעים כי ישראל אינה אמריקה. מה ש-אפשרי שם, לא תמיד אפשרי פה. ולהי-פך, סנאטור אמריקאי שהיה מנסה להציע התערבות של הסינאט בענייני הטלוויזיה, על מנת לפסול סרט מסויים לשידור, היה נחשב כמי שנשתבשה עליו דעתו. בישר-אל נחשב נבחר-העם המציע הצעות כאלה כפאטרייט. כך, לפחות, נחשבו השבוע שני ה"כים — עמוס הדר (המערך) וקלמן כהנא (פא"י) — שהציעו לגנוז את הסרט. שהופק עליפי סיפורו של הסופר והח"כ לשעבר יזהר (ס. יזהר) סמילנסקי.

"גרעיני כנזופיות" — הה"כים מן הקר-אליציה ומן האופוזיציה הראשית, שגם בנושאי חופש הביטוי קשה לפעמים להב-דיל ביניהם, הציעו לגנוז את הסרט, ה-עלול, לדבריהם, "לפגוע בסיכווי השלום ובמוראל הציבור". בכך חשפו לא רק את כוונותיהם הכמוסות, להנהיג בישראל אק-לים רוחני-תבוני בדומה לזה השורר ב-רודניאוו פאשיסטיות וקומוניסטיות, אלא גם את בורות המדיחמה. לפחות בכל מה שנוגע למלחמת תש"ח.

כותב ס. יזהר בסיפורו הקצר חירבת חזונה, על כיבושו של כפר ערבי אחד מני רבים, בעת המלחמה שבה השתתף כלוחם מן השורה:

"אולם, אפשר, מוטב לפחות אחרת ו-להזכיר מייד את זו אשר מלכתחילה היתה תכלית כל אותו היום, אותה, פקודת המיצע" מספר כר"וכ, בכך וכך להודש, ואשר בשוליה, כשעף אחרון, הפלוגה סת-מית, שונות, היה אמור על פני שורה

סופר יזהר
לאסור את הכל

וחצי, שאם כי יש לבצע את המשימה ב-החלטיות ובדייקנות, הרי, מכל מקום, אין להרשות התפרצויות — כך היה כתוב — התנגדות פרועה, וזה יאק ללמדך מייד, כי יש דברים בגו, ושהכל יתכן (ועם זאת, מחוכנן וצפוי מראש). ואין להעריך נכונה סייפא נכוחה זאת אלא לאחר שתח-

תיכוניםט עומרד

תיכוניםט כשר

קורבנות פוטנציאליים של המלחמה הבאה...

בתל-אביב, ראשון-לציון והרצליה. תוך יום אחד נאספו כמה חתימות והמיכתב נשלח אל ראשהממשלה. "כואב להיות במיעוט". פגשתי את דני אמיר בסרט, מספר נועם כשר, 17. תלמיד שביעית בתיכון עירוני ט', הוא הראה לי את המיכתב. היו לי מיספר הסתייגויות מהנוסח, אבל הסכמתי לחתום. נ. החלטתי לחתום.

היתה זו עצומה ספונטאנית, שנולדה בעיקבות ויכוחים בין תלמידים בהפסקות בבתי-הספר ובחוגים החברתיים שהם נוט-לים בהם חלק. "ברגע שנפסקו שיחות ה-שלום עם מצריים", סיפר אחד החותמים, אבי עומרד, 17. בן שכונת-התיקוה, תל-מיד תיכון עירוני ט', "זה נתן לנו את ההרגשה שהעסק מתפוצץ. רצינו לעזוק ועשינו זאת באמצעות המיכתב."

אלא שהמיכתב לא נשלח רק אל ראש-הממשלה. העתקיו נשלחו לעיתונים, תוכנו הוקרא ברדיו ובטלוויזיה. מייד נולדה סע-רה של גינויים, שהחלה בשר-החינוך זכר-לון המר והסתיימה בכיתות הגימנסיות. עצומות נגדיות של תמיכה במדיניות הממ-לה אורגנו במהירות בבתי-הספר בכל רח-בי המדינה. בבתי-הספר בהם זוהו חותמי העצומה לבגין, החל מסע של מעין ציד-מכשפות.

המורים והמנהלים בבתי-הספר התל-אביביים בהם חתמו תלמידים על המיכתב לבגין, תמכו אומנם בזכותם של תלמידים לחופש ביטוי פוליטי. אולם היו אלה דווקא חבריהם התלמידים שביקרו אותם. במק-רים מסויימים הגיעו הוויכוחים עד לחי-לופי מהלומות.

לפי שנבחרו יותר מכל היו הורי התל-מידים שחתמו על המיכתב. אלה דאגו לגורל ילדיהם בבתי-הספר, לחצו עליהם לבטל את חתימתיהם, לבטל ראיונות ש-כבר העניקו לעיתונות. טענו חותמי המיכתב לבגין: "המיכ-תב הזה לא נועד להיות מישחק בפולי-טיקה. כתבנו על מה שכוואב לנו. רצינו לעורר את דעת-הקהל ולהפנותה לעבר האנשים הצעירים העומדים להתגייס ל-צה"ל. כשכתבנו את המיכתב לא היינו מודעים כלל למיכתב השמיניות שנשלח לגולדה ב-1970. כתבנו את המיכתב שלנו ללא כל קשר לפרשה הזאת."

גם הפעם מצאו חותמי המיכתב את עצמם במיעוט. תיכון חזש, שהיה פעם מיבצרה של תנועת העבודה, שוב אינו כזה. בבחירות גיטיוניות שנערכו בין כתלי בתי-הספר זכה הליכוד ב-40% מקולות התלמידים. שלי רק ב-8%. מול מאה ה-חתימות על המיכתב לבגין, גוייסו אלפי חתימות על מיכתבי גינוי. "כואב לנו שאנחנו במיעוט", טוען גר-עם כשר, "זה די קשה להיות במיעוט (המשך בעמוד 26)

הספר חטיבת גבעתי במלחמת הקוממיות, בו מתפרטת תוכנית דל"ת במלואה. ואז ישרור מוראל גבוה בישראל ויכון השלום.

נוער

העסק מחפוצר

"אל יהיו ידיוך מגואלות בדמנו" — כתבו תלמידי שביעיות

לבגין ועוררו גל של תגובות נועזות

הרעיון נולד בשיעור תנ"ך, בכיתה י"א בבית-ספר תיכון חדש בתל-אביב. דני אמיר מכפר שמריהו, נכדו של מאיר וייסנאל, ישב וגיטח מיכתב אל ראשהממשלה.

אנו, החתומים מטה, נאמר במיכתב, עומדים כשנה או כשנתיים לפני גיוסנו לצה"ל. כל חיינו גדלנו במדינה הנמצאת במצב מלחמה ומגיל צעיר חיינו בהכרה שמשאת נפשה של מדינת-ישראל היא לח-יות בשלום עם שכנינו. בעקבות הצהרת נשיא מצריים לפיה אפשר להגיע להסכם שלום, היינו בטוחים שהחלום הפך ל-מציאות.

מול מדינת-ישראל עומדות שתי אפ-שרויות: החזרת השטחים שנכבשו במי-חת יוני 1967 וחתימת הסכם-שלום עם מדינות-ערב או המשך החזקתם של השט-חים הכבושים. דיכוי תושביהם והמשך מצב המלחמה. ממשלת-ישראל פונה לצערנו לדרך השנייה ומנציחה את מצב המלחמה. אחינו שנפלו בארבע מלחמות נפרו בדיעה שאין ברירה, אין עם מי לדבר. אך כיצד מצפה ראש-הממשלה שאנו, שחז-רנו כשנולדנו, נצא למיל-חמה שאיננו בטוחים שאי אפשר היה למנ-עו? כיצד מצפה ראש-הממשלה שנלחם מלחמה כשאננו בטוחים בצידקת דרכנו?

קורבנות פוטנציאליים של המיל-חמה הבאה, אנו קוראים לראש-הממשלה לנהוג בדרך הנכונה, דרך השלום ולהביע נכונות לחתום על הסכם שלום מלא שבסמ-ת גרנות תיסוג ישראל מהשטחים הכבושים ויובטחו זכויותיהם הלאומיות של כל ה-עמים באזור, כולל העם הפלסטיני ותוכר זכותו להגדרה עצמית. אם לא ינהג ראש-הממשלה בדרך זו, יהיו ידיו מגואלות בדמנו, דם הנופלים.

כשסיים את כתיבת המיכתב הראה אותו לחברו, חמי וייצמן. המי הכניס תיקונים מיספר בניסוח. בהפסקה הציגו את ה-עצומה שחיברו לחבריהם. כמה מהם, שהיו מוכרים להם כקרובים אליהם בדיעותיהם הפוליטיות, חתמו על המיכתב. אחרים ה-יו ססו או הסתייגו. אחר-כך העבירו העתקים של המיכתב לחברים מכתב-יספר אחרים

זור אל הרישא, ותזכור גם את הסעיף הנכבד, ידיעות, שהתריע מייד על סכנה מתעצמת של, מסתננים' ושל 'גרעיני כנז-פיות', ושל (זה יופי של ביטוי), שליחים במשימות אויבות; וגם את הסעיף ש-לאחריו, הנכבד ממנו, שהיה מדבר בפיי-רוש על כך שיש, לאסוף את התושבים החל מנקודה פלוגית (עיון במפה המצויר פת) ועד לנקודה פלוגית (עיון באותה מפה) — להעמיס על המכוניות ולהעבי-רם מעבר לקוינו; לפוצץ את בתי האבן ולשרוף את ביקתות החומר; לאסור את הצעירים ואת החשודים, ולטהר את השטח מכותות עוינים, וגומר וגומר — שכן עתה הסתבר בכמה הרבה תיקות טוגית ונכוחות נטענו היוצאים שהושם עליהם כל הלשרוף-לפוצץ-לאסור-להעמיס-ול-ע-לוח' הזה שיקומו וישרפו ויפוצצו ויאכז-רו ויעשו וישלחו ברוב דרך-ארץ ומתוך מתינות שבתרבות דווקא, וזה לך אות לרוחות מנשבות, לחינוך טוב ושמא וב-לנשמה היהודית, זו הגדולה..."

"פקודת המיצע", גם אילו היה סיפורו של יזהר מבוסס רק על דימויו ה-יוצר, היה זכאי ליהנות מכל זכויות הפירסום — בדפוס ועל גבי האקרן. כך מחייבת הדמוקרטיה. במיקרה הנ"ל זכ-אית היצירה לפירסום לא כיצירת דימיני, אלא כסיפור המבוסס על עובדות היס-טוריות.

יתכן שרבים מחברי-הכנסת, החפצים בגניות הסרט, אינם יודעים את העובדות לאשורן. בין השאר, אינם יודעים כי "פקודת המיצע", שזכור המחבר-הלוי חם, מתבססת על תוכנית דל"ת של אגף מיצעים של המטכ"ל, שהוצאה ב-10 בר-מארס 1948 — חודשיים לפני הכרזת ה-מדינה — כתוכנית הסטראטגית הראש-ויה של צה"ל*.

נאמר בה, למשל, כי פעולות נגד ישר-ביהאוייב תכלולנה, בין השאר, "הש-דת כפריים — שריפה, פיצוץ ומיקוש החורבות — בעיקר לגבי ישובים שאי-ן באפשרותנו להשתלט עליהם בקביעות." או כי "שיטת התקפת-הנגד תהיה, בדרך כלל, ששיטה לעומק של כוח בעוצמה מור-צעת של גודו, אשר יתקוף במרוכז ישר-בים ומרכזי אויבי — במטרה להשמידם..."

אם ירצו ה"כים הדר וכהנא להמשיך בהיונם, יצטרכו לתבוע מהוצאת הספרים של הקיבוץ המאוחד להשמיר את ספריו של יזהר ולחדול מהדפסת מהדורות נוס-יות. כן יצטרכו לדרוש מהוצאת הספרים הרשמית של צה"ל, מערכות, לגנוז את

* קדמו לה שלוש תוכניות של אירגון ההגנה: תוכנית אל"ף, תוכנית ב"ית ותוכנית מאי 1946.